

MALALTS I METGES DEL DISPENSARI ANTIVENERI DE TARRAGONA (1939-1949)

Josep M. SANCHEZ RIPOLLES
Rafael ALBIOL I MOLNÉ

Hem revisat les fitxes clíniques corresponents als pacients atesos al Dispensari Antiveneri de la Jefatura Provincial de Tarragona durant els anys 1939, 1940, 1941, 1942 i 1949. Un resum de les dades extretes ocupa les darreres pàgines del present treball.

Abans d'exposar les dades biogràfiques dels dos metges que hi treballaren, descriurem breument l'estat en què es trobaven els coneixements sobre la sífilis en aquella època.

El 1879, Albert Neisser havia descobert el gonococ. El 1905, Schaudinn i Hoffmann van veure per primer cop amb els seus microscopis el *Treponema pallidum*. El 1910, Ehrlich descobreix l'acció quimioteràpica específica del salvarsán sobre els treponemes.

El 1917, Meinicke, Sachs, Georgi i Vernes obtenen les reaccions de precipitació o de floculació (MTR, MKR II i la reacció de Kahn). El 1941, Mary Pagborn va obtenir el complex a què estan unides les propietats antigèniques del treponema: la cardiolipina. D'aquesta manera es milloraren les reaccions de floculació, tot creant-se la reacció VDRL el 1946.

Finalment, el 1948, Nelson i Mayer descriuen el test d'immobilització del treponema.

El doctor Felipe Dulanto i Escofet

Nasqué a Tarragona l'1 de desembre de 1915. Els seus pares es traslladaren alguns anys després a Vilanova i la Geltrú, on el Dr. Dulanto realitzà els estudis de batxillerat.

Inicià la carrera de Medicina a Barcelona durant el curs 1930-31, obtenint la llicenciatura el setembre de 1936.

Un cop acabada la guerra civil, assistí a la IV Reunión Nacional de Dermatología (Barcelona, 1940) i a la V Reunión Nacional de Dermatología (Bilbao, 1942).

El 1941 comença a publicar alguns articles a 'Actas Dermosifilográficas', en col·laboració amb el Dr. Mercadal Peyrí. Aquests primers treballs tractaven sobre la simptomatologia del limfogranuloma veneri, insistint en la uretritis i en l'epididimitis.

El 1943 obté el premi extraordinari de llicenciatura. Un any més tard va llegir la seva tesi doctoral: '*Biopsia, Organos Hemocitopoyéticos y Patología Reticuloendotelial*' (Universitat Complutense de Madrid). El 1946 se li concedí el premi extraordinari del doctorat.

L'any 1944 publicà 'La punción ganglionar como método de diagnóstico' a Medicina Clínica; el Dr. Dulanto la recomanava en pacients amb sífilis per comprovar la presència del treponema.

A un 'Actas Dermosifilográficas' de 1945, així com a un número de 'Revista Ibérica de Parasitología' d'aquell mateix any, exposà els resultats de l'estudi histològic dels ganglis de malalts amb limfogranuloma veneri i també les seves característiques citològiques tenyits amb el mètode de Giemsa. D'aquesta forma va descriure corpuscles corresponents a inclusions de clamydies.

Aquell any 1945, el Dr. Dulanto escrigué diferents articles a 'Anales de Medicina y Cirugía' sobre l'acció terapèutica de la penicil·lina i altres antibiòtics en la sífilis. En diferents números d'Actas Dermosifilográficas (1944-45) va descriure els resultats de l'estudi mielogràfic de malalts amb sífilis secundària.

En un 'Anales de Medicina y Cirugía' de 1947 presentà els seus estudis realitzats, en pacients amb limfogranuloma veneri, mitjançant la punció de la medul·la òssia. Hi trobà un augment de cèl·lules plasmàtiques.

Aquell mateix any ingressà en el 'Cuerpo de Sanidad para la Lucha Antivenérea' i publicà a 'Anales de Medicina y Cirugía' un article sobre el tractament de les cremades.

El 21 d'abril de 1949 es va fer càrrec, junt amb el doctor Solsona, de la lluita antivenèria a Tarragona.

A partir de 1950 col·laborà estretament amb la càtedra de dermatologia de la Facultat de Barcelona, el titular de la qual era el Dr. Vilanova Montiu, que quatre anys abans havia substituït en la càtedra al Dr. Peyrí Rocamora.

Tots dos ensems van publicar "Lupus Erythematodes" ('Zellen Hautartz' 1951;

294), "La Obra Dermatológica de Unna" ('Actas Dermosifilográficas' 1950-51; 341), "Dermatosis y Sistema Nervioso" i "La Prueba de la Inmovilización Treponémica de Nelson" ('Medicina Clínica' 1953; 20).

L'any 1952, el Dr. Dulanto fou nomenat professor adjunt de la càtedra de Dermatologia de Barcelona. Junt amb el Dr. Vilanova publicà un estudi sobre els resultats falsament positius de les proves serològiques de la sífilis ('Bulletin de la Societé Française de Dermatologie et Syphilografie' 1954; 500), tot assenyalant que molts leprosos patien, a més, de sífilis.

El 1953, és nomenat catedràtic de Dermatologia de Santiago de Compostel·la; el 1955, de la de Granada. Al llarg de trenta anys fou catedràtic d'aquesta Universitat.

El Dr. Dulanto ha sobresortit en tot el que es relaciona amb el tema de la dermatologia quirúrgica. Gràcies al seu interès i expertesa, el Ministerio de Educación Nacional reconegué l'aspecte mèdic-quirúrgic de l'assignatura l'any 1962.

El 1960 va ser investit acadèmic numerari de la Real Academia de Medicina de Granada. El discurs d'ingrés versà sobre la biologia de les ferides quirúrgiques.

El Dr. Dulanto resideix a Granada en l'actualitat. Donem les gràcies a la seva esposa i al Dr. Salvio Serrano Ortega per les dades biogràfiques facilitades.

El doctor Joan Solsona i Isern

Nasqué l'any 1872 a la Vansa, molt a prop de la Seu d'Urgell. Era fill d'un teixidor. Seguí durant un temps els estudis eclesiàstics; alguns anys més tard, en companyia del seu germà, emigrà a l'Argentina, on es dedicà a la compra i venda de bestiar.

De tornada a Catalunya, estudià Medicina i exercí com a metge a Albí, província de Lleida. Alguns anys més tard, ja casat, es traslladà a Tarragona. Home molt dinàmic, la seva afecció favorita era jugar al tresillo.

Durant la guerra civil es refugià a Perafort, des d'on anava cada dia a Tarragona en carruatge. La seva popularitat va fer que fos nomenat regidor de l'ajuntament de Tarragona i membre de la junta de l'hospital de Santa Tecla. Alguns anys més tard fou elegit secretari del col·legi de metges de Tarragona, càrrec que ocupava quan morí el dia 9 de novembre de 1950.

TAULA AMB LES DADES DELS MALALTS DEL DISPENSARI DE LA LLUITA ANTIVENERIA DE TARRAGONA

Ordre de les dades: sexe, estat civil, edat, origen, professió, contagi, diagnòstic:

Any 1939. Facultatiu Dr. J. Solsona.

- f, c, 22, Tarragona, mestressa casa (mc), conjugal (c). Sífilis latent, lab + .
- f, c, 49, Mas de B, mc, c, W+
- f, c, 29, Vallfogona, venedora, c, Sífilis.

Any 1940. Facultatiu Dr. J. Solsona

- f, v, 28, Cartagena, mc, ?, Sífilis lat. lab +
- f, c, 25, Tarragona, mc, ?, síf. secundària, lab +
- f, c, 30, Navarra, mc, c, sífilis lab +
- f, c, 28, València, mc, c, sífilis latent
- f, c, 32, Solivella, mc, amic, sífilis sec. lab +
- f, s, 26, Almeria, ?, ?. sífilis latent
- f, ?, ?, França, prostituta, ?, síf. latent. lab +
- f, c, 27, Lleida, mc, c, síf. lat. lab. +
- f, s, 26, Girona, prostituta, ?, síf. lat. W+
- f, ?, ?, Bilbao, mc, ?, W+
- f, s, 21, Reus, mc (sic), ferida vagina, fórceps.
- f, s, 25, San Sebastián, mc, ?, síf. latent W+
- f, c, 24, Fabara, mc, c, síf. lat. W+? Kahn ?
- f, s, 25, Esplugas F, prostituta, ??, W +, sarna.
- f, s, 30, Barcelona, prostituta?, ?, síf. lat. lab + (primoinfecció luètica el 1927, tractada amb bismut i arsenicals; post. 1953, trat. penicil.lina.
- m, s, 23, Badajoz, obrer m, utilat, prostituta, xancre dut a prepuci.
- f, s, 17, Tarragona, mc?, ?, síf. secund. W +
- f, c, 36, Guimerà, mc, c, síf. lat. W +
- f, s, 24, Múrcia, prostituta, ?, síf. latent. lab +

Any 1941. Facultatiu Dr. J. Solsona.

- f, s, 24, Tarragona, mc?, ?, uretritis blenorràgica, germana de la pacient següent i de la citada en primer lloc el 1942.
- f, s, 21, Tarragona, ?,?, síf. secundària
- f, c, 31, Tarragona, mc, c, síf. lat. lab +

f, c, 37, Almeria, mc, c, sif. lat. lab +
 f, s, 20, El Vendrell, ?, ?, sif. secund. lab +
 f, c, 37, Tarragona, mc, c, sif. lat. lab +
 f. c. 54, Tivisa, mc, c, sif. lat. W +
 f, c, 20, Granada, ?, ?, sif. lat. lab +
 f, ?, 23, Lleida, ?, ?. sif. lat. lab +
 f, c, 24, Almeria, mc, ?, sif. sec. lab +
 f, v, 33, Teruel, mc, ?, sif. lat. lab +
 f, c, 29, Madrid, ?, ?, lab +
 f, s, 23, Vilallonga, mc, ?, sif. congénita, lab +
 f, s, 15, Tarragona, ?, ?, lab +
 f, c, 24, Tarragona, mc, c, sif. secund. W +
 f, v, 34, ?, ?, ?. sif. lat. lab +
 f, c, 28, Castelló, ?, ?. dos anys blenorràgia crònica, tractada amb vacuna per gonocòcia. Abans violada per dos soldats moros.
 f, s, 26, Puigcerdà, prostitua, ?, sif. lat. W +

 f, s, ?, França, prostituta, ?, sif. lat.
 f, v, 25, Tarragona, prostituta, ?, sif. lat. lab +
 f, s, 26, Monçó, prostituta, ?, W + +

Any 1942. Facultatiu Dr. J. Solsona

f, s, 27, Tarragona, mc, ?, sif. lat. W +
 f, s, 16, Ametlla de M, ?, ?, sif. lat.
 f, s, 23, saragossa, serv. domèstic, amant, sif. lat. lab +
 m, c, 35, Flix, drapaire, prost, uretritis blenoràgica
 m, s, 21, ?, soldat, ?, sif. primària, W +
 f, s, 37, Tarragona, verdulkaire, ?, sif. secund. W +
 f, c, 29, ?, mc, c, sif. lat. W +
 f, ?, ?, Lleida, prostituta, comjugal, sif. lat. W +
 f, s, 24, Múrcia, ?, ?. sif. secund. W +
 m, s, 32, Tarragona, peó, ?, xancre dur penis, W +
 f, s, 27, Tarragona, nmc, ?, sif. lat, W +
 f, c, 25, Lugo, mc, c, sif. lat. lab ?
 f, c, 22, Almeria, mc, c, xancre veneris, W +

Any 1949. Facultatiu Dr. F. Dulanto

f, c, 25, Múrcia, mc, c, esclerosi inicial de vulva
 f, s, 17, Tarragona, ?, nuvi, sífilis precoç
 f, s, 14, Tarragona, ?, ?, dishidrosi vera
 f, ?, 52, Cambrils, mc, ?, lues latent tardana

- f, c, 39, Ciudad Real, mc, c, lues latent tardana
 f, ?, ?, ?, ?, ?. lues tardana ¿latent?
 f, s, 23, Jaén, prostituta, ?, recidiva secundària, WMKP +
 f, s, 17, ?, mc, ?, ?.
 f, s, 23, Orense, prostituta, ?, uretritis blenorràgica
 f, c, 45, Màlaga, mc, c, lues latent
 f, c, 24, Tarragona, mc, acné polimorf juvenil.
 f, s, 28, Oviedo, mc, piodermatitis extremitat
 m, c, 27, Tarragona, jornalier, ?, xancre sifilític fa 8 anys. Serologia +
 m, c, 33, Ametlla de M, pescador, ?, WMK -
 f, c, Torre del Espanyol, mc, neurodermitis
 f, s, 31, Badajoz, prostituta, ?, WMKP + + +
 f, s, 40, Pamplona, mc, alopecía difusa de causa desconeguda (pacient del Pere Mata)
 f, s, 29, Vilaseca, ?, ?, lues latent precoç
 f, s, 33, Cella, serologia neg. (consulta a petició pròpia).
- m, c, 30, Tarragona, mosso de corda, lues latent tardana, Ser. +
 m, s, 7, El Vendrell, lupus tuberculós pla a la galta
 m, s, 24, Tarragona, mecànic, ?, prostatitis gonocòcica
 m, s, 16, Almeria, serraller, lues latent tardana (parets luètics)
 m, c, 31, Lugo, ferroviari?, lues precoç
 f, c, ?, ?, prostituta, ?, serologia +
 f, s, 23, Tardienta, mc, ?, frotis +
 f, s, 40, Palència, mc, ?, sif. secund. WMKP +
 f, s, 48, Cubelles, mc, fragilitat capil·lar augmentada
 f, c, 35, Madrid, mc, ?, ?.

Nota.- Els diagnòstics fets pel Dr. Dulanto són més rics en terminologia, tot reflectint que estan formulats per un jove metge, que aviat seria professor universitari. És digne d'assenyalar-se que el Dr. Dulanto va col·laborar en diferents tractats de dermatologia, com l'editat per Anel, el 1981.